

Naděje dožití (e_x)

Konstrukce a dekompozice ukazatele

- trendy v intenzitě úmrtnosti
- omyly při hodnocení naděje dožití
- dekompozice rozdílu ukazatele

Ukazatel „Naděje dožití“ (e_x)

naděje dožití = střední délka života = průměrná délka života

- Ukazatel intenzity úmrtnosti (úrovně zdravotního stavu)
  - Snadná dostupnost a přesnost vstupních dat
    - Počty zemřelých a počty žijících osob v jednotlivých věkových skupinách
  - Souhrnný ukazatel
    - Úroveň úmrtnosti všech věkových skupin
  - Srovnatelnost
    - Ukazatel oproštěný od vlivu věkové struktury

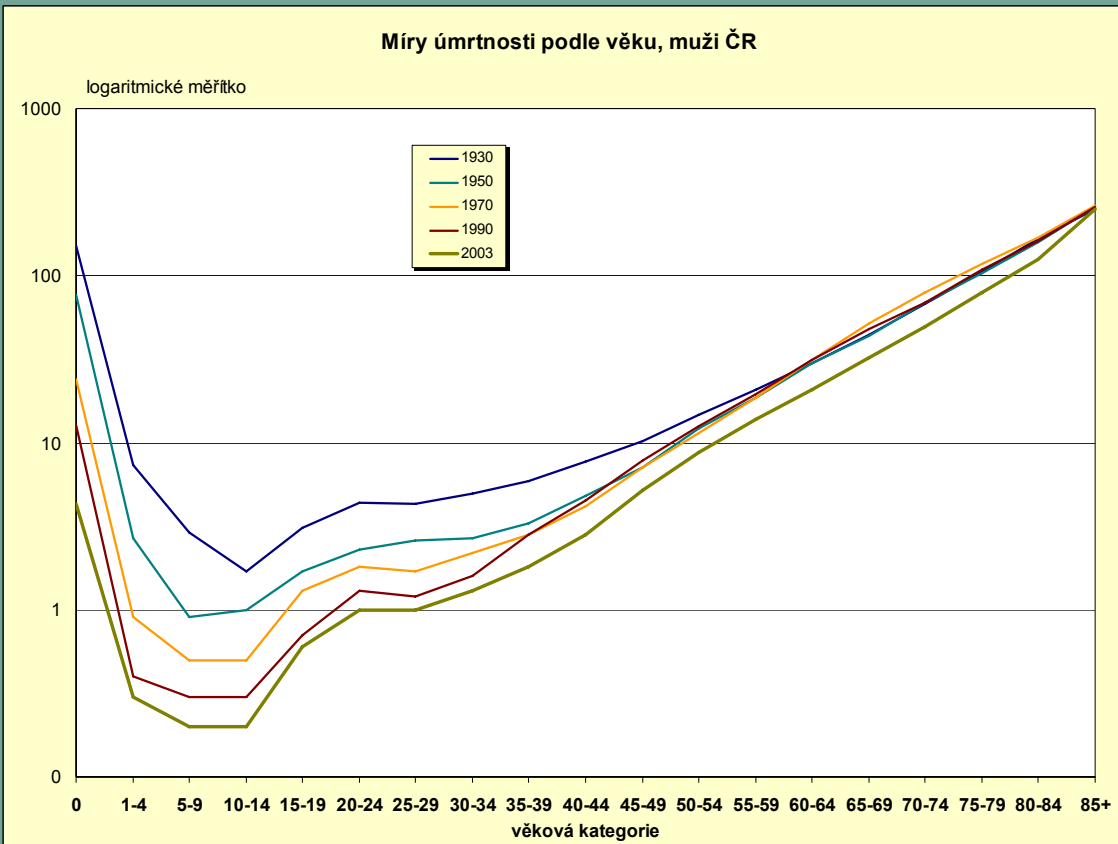
Úmrtnostní tabulka (ÚT)

		<i>kořen tabulky</i>	<i>střední délka života při narození</i>				
2003		Česká republika					
		Muži <i>Males</i>					
věk age	qx	px	lx	dx	Lx	Tx	ex
0	0,004292	0,995708	100000	429	99605	7202976	72,03
1	0,000402	0,999598	99571	40	99551	7103370	71,34
2	0,000215	0,999785	99531	21	99520	7003820	70,37
3	0,000241	0,999759	99509	24	99497	6904299	69,38
4	0,000162	0,999838	99485	16	99477	6804802	68,40
5	0,000148	0,999852	99469	15	99462	6705324	67,41
6	0,000154	0,999846	99455	15	99447	6605862	66,42
7	0,000174	0,999826	99439	17	99431	6506415	65,43
8	0,000192	0,999808	99422	19	99412	6406985	64,44
.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.
101	0,607427	0,392573	18	11	12	18	1,03
102	0,646236	0,353764	7	5	5	6	0,85
103	1,000000	0,000000	2	2	1	1	0,50

pravděpodobnost úmrtí

- Výstupem ÚT je naděje dožití
- Kořen tabulky je fiktivní populace, na kterou jsou aplikovány míry úmrtnosti reálné populace

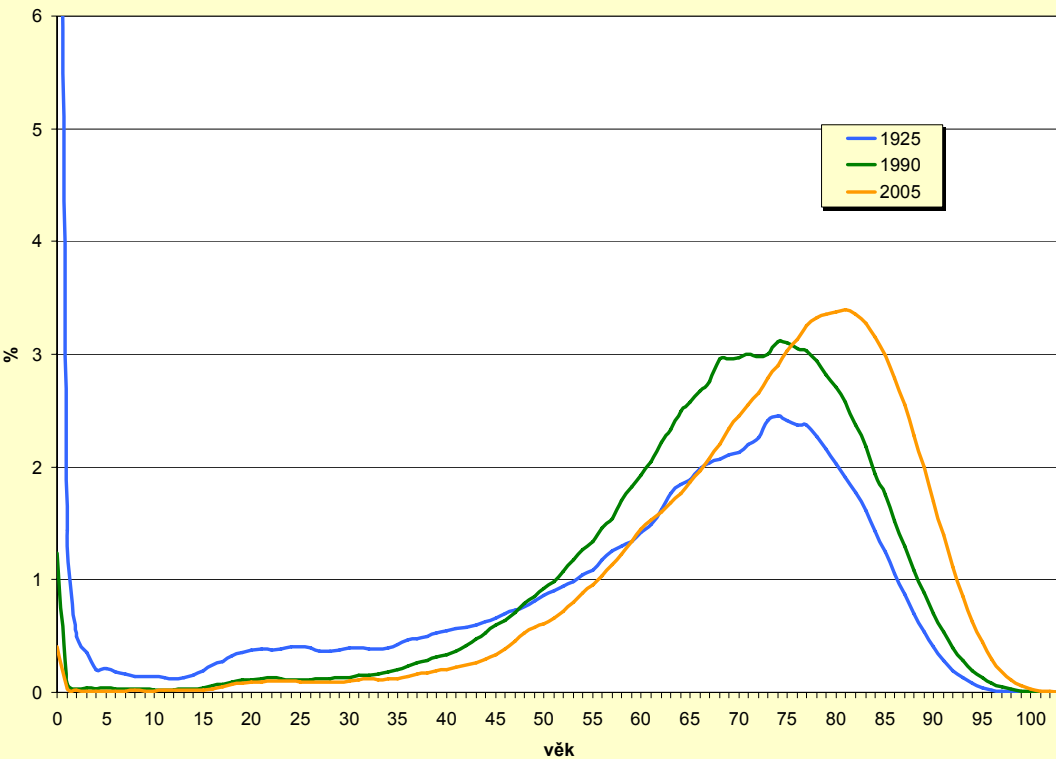
Trendy v úmrtnosti... *J křivka*

- Rozložení intenzit úmrtnosti podle věku – *U křivka se mění na J křivku*
- V průběhu životních cyklů se zdravotní rizika mění

Trendy... Komprese úmrtnosti

Podíl zemřelých (tabulková funkce dx), muži ČR

- Většina úmrtí se tzv. *posouvá doprava a je více zhuštěná*

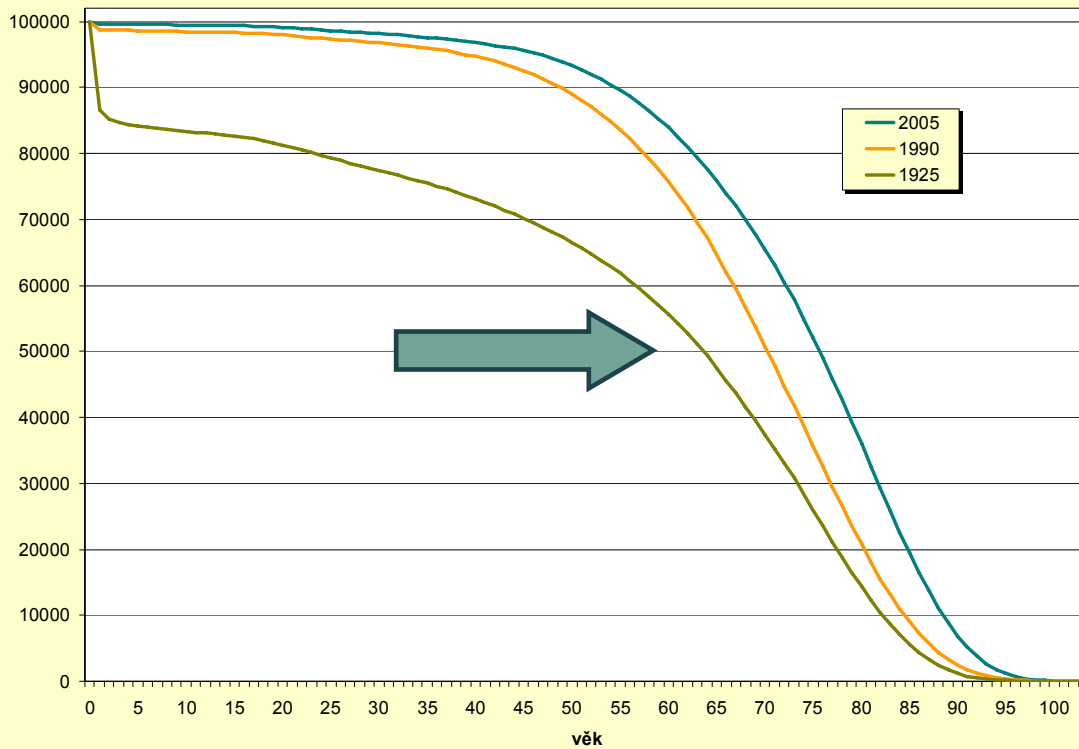
- Růst normální délky života (modus)

M / Ž

- 1990 74 / 81 let
- 2005 81 / 90 let

Trendy... Rektangulace přežívání

Křivka přežívání (tabulková funkce l_x), muži ČR

- Větší „pravoúhelnost“ křivky přežívání
  - Redukce úmrtí v kojeneckém a dětském věku
  - Biologické limity lidského života/ dlouhověkosti
- Pravděpodobná délka života (medián)

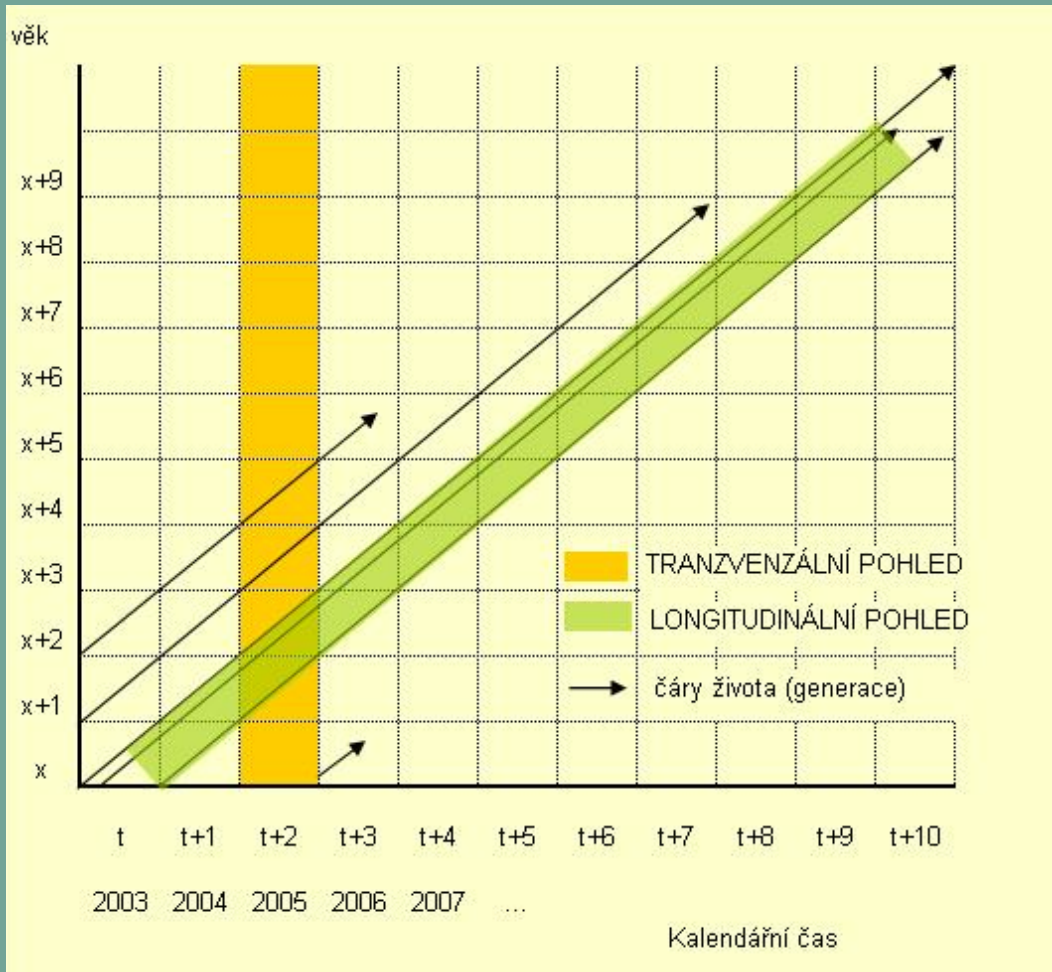
	M / Ž
● 1925	63/67 let
● 1990	70/78 let
● 2005	76/87 let

Omyly při hodnocení naděje dožití

- Zpomalení růstu naděje dožití při narození odráží zpomalení poklesu intenzity úmrtnosti
  - Změna charakteru redukce měr úmrtnosti
    - Kojenec x 70letý jedinec
    - Ve vyšším věku dochází ke zrychlení procesu poklesu intenzity úmrtnosti
- Růst naděje dožití v určitém věku nutně neznamená zlepšení úmrtnostních poměrů v této věkové skupině
  - Např. ve vyspělých zemích růst e_{20-24} , přesto se zvýšila úroveň úmrtnosti v této věkové skupině

Omyly při hodnocení e_x

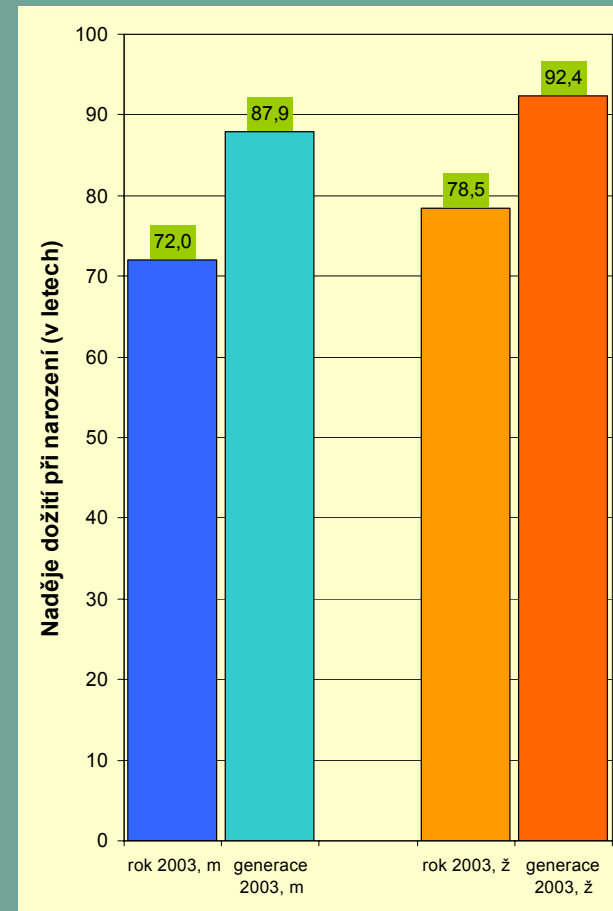
Transverzální
(průřezový) ukazatel

- Vychází z intenzit úmrtnosti ve sledovaném roce
- Intenzita úmrtnosti různých generací s různou životní zkušeností

Transverzální a longitudinální pohled

- Longitudinální (generační) ukazatel
  - Projekce - nutno odhadnout budoucí úroveň úmrtnosti
  - Např. dle Kučera e_0 2003
    - Rozdíl mezi úmrtností v daném roce a v dané generaci

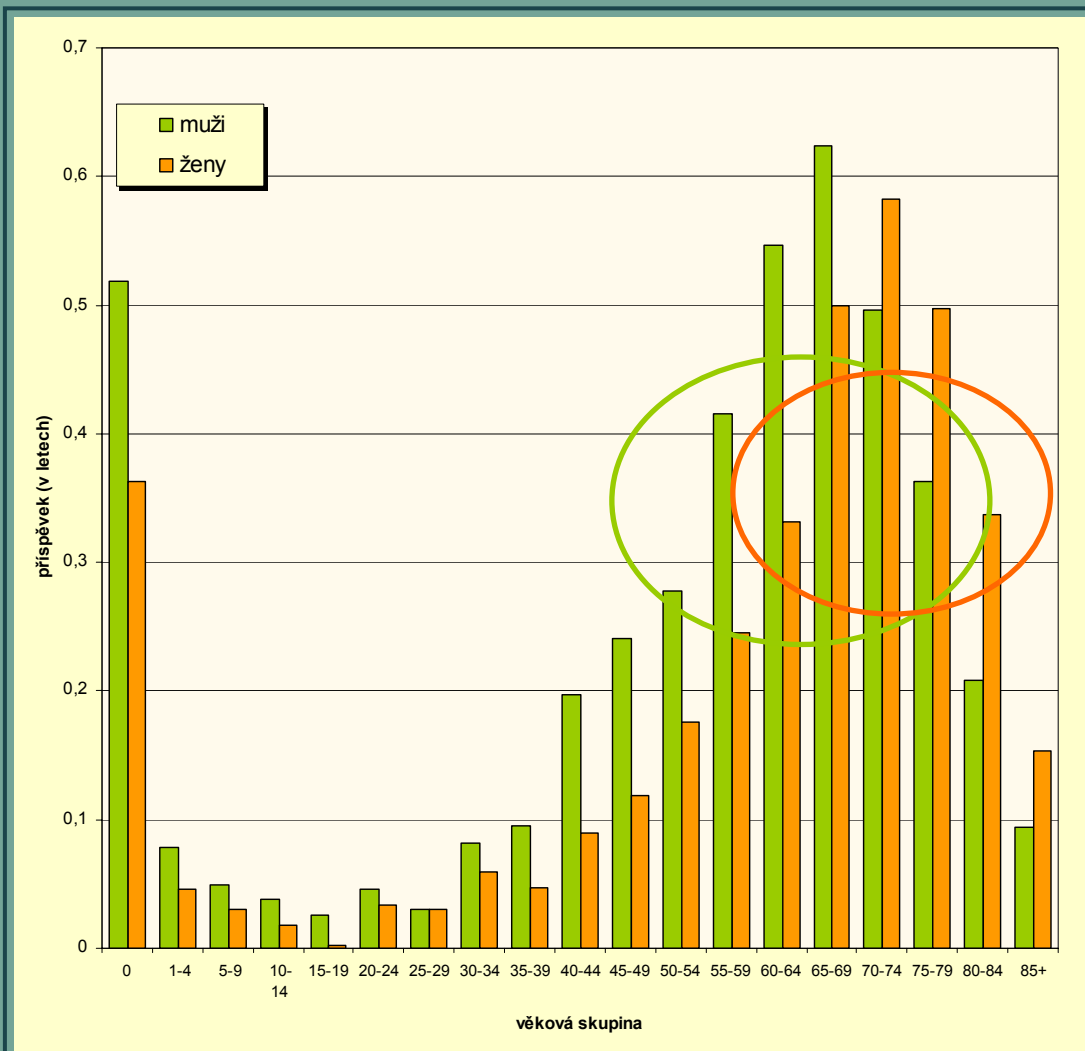
Dekompozice rozdílu mezi ukazateli

- Co přispělo a jakou měrou růstu naděje dožití?
  - Jaké věkové skupiny?
  - Které příčiny úmrtí?
- Např. mezi lety 1989 -2004 vzrostla ND u mužů o 4,4 roku.
  - Jednotlivé věkové skupiny nebo příčiny úmrtí se na tomto růstu nepodílejí stejnou měrou

- Jednorozměrná dekompozice
  - Vliv věkové struktury
  - Vliv příčin úmrtí
- Dvojrozměrná dekompozice
  - Vliv věkové struktury a příčin úmrtí

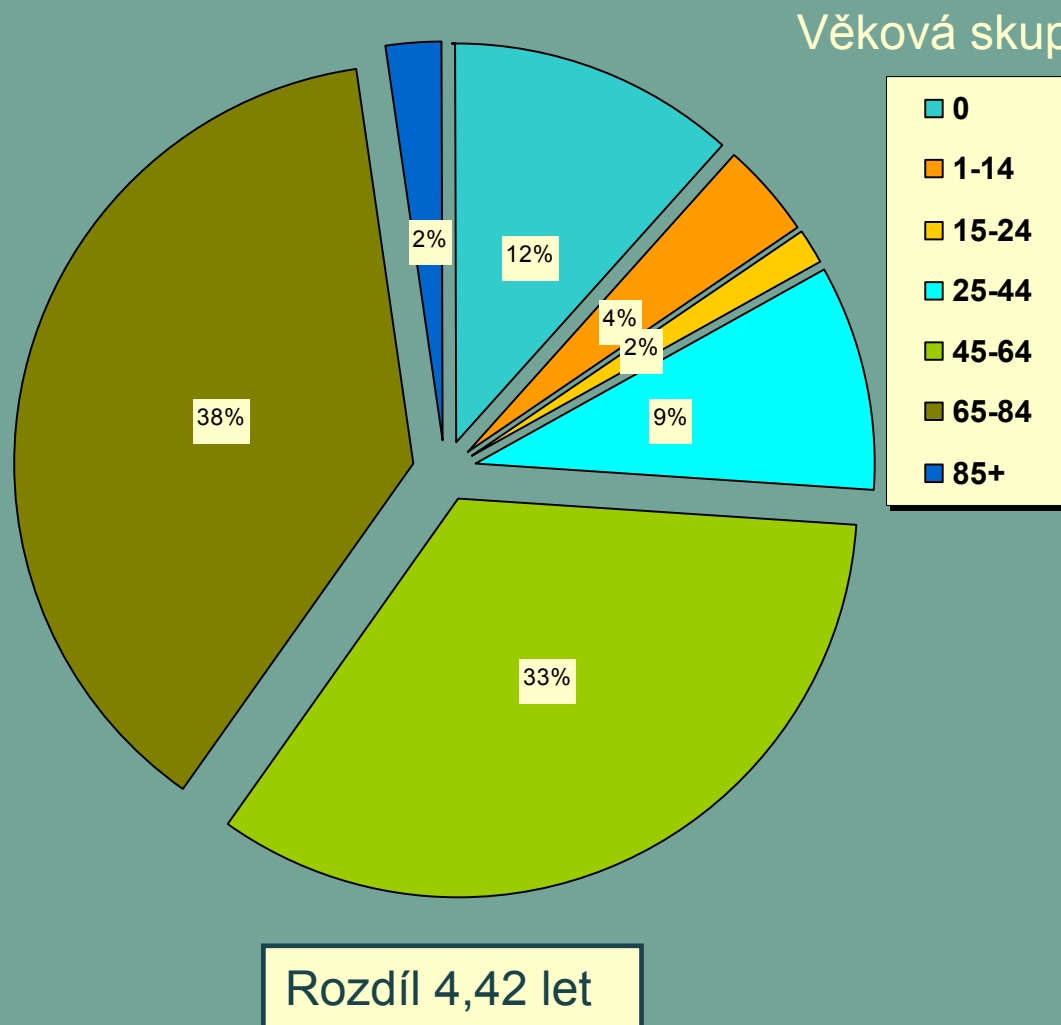

Příspěvky věkových skupin k růstu naděje dožití při narození (1989-2004)

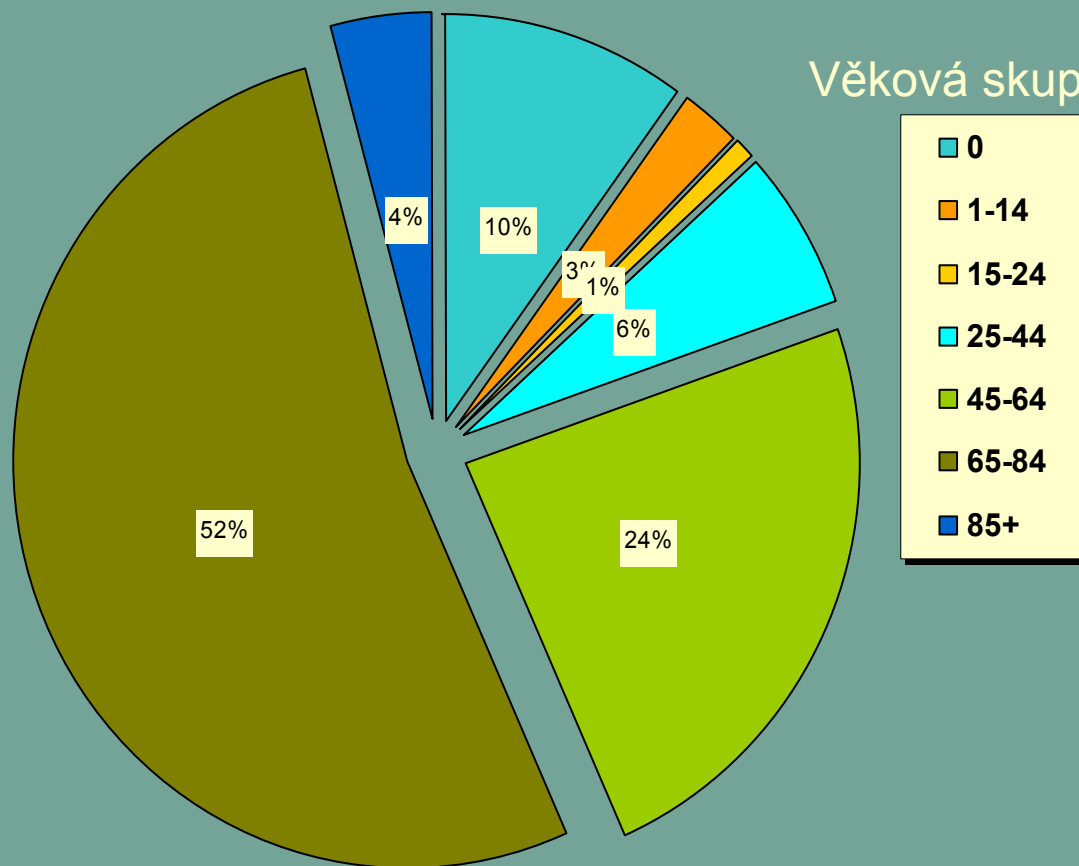
- Mezi sledovanými roky vzrostala ND_0
  - Muži 4,42 let
  - Ženy 3,65 let
- Muži – pokles intenzity úmrtnosti ve středním a vyšším věku (40-84 let)
- Ženy – pokles úrovně úmrtnosti ve věku 55-84 let

Příspěvky věkových skupin ... (1989-2004), muži

K růstu naděje dožití došlo především díky poklesu intenzity úmrtnosti ve středním a vyšším věku, věkové kategorie 45-64 a 65-84 let. Snížila se také intenzita úmrtnosti v prvním roce života a to především na počátku devadesátých let.

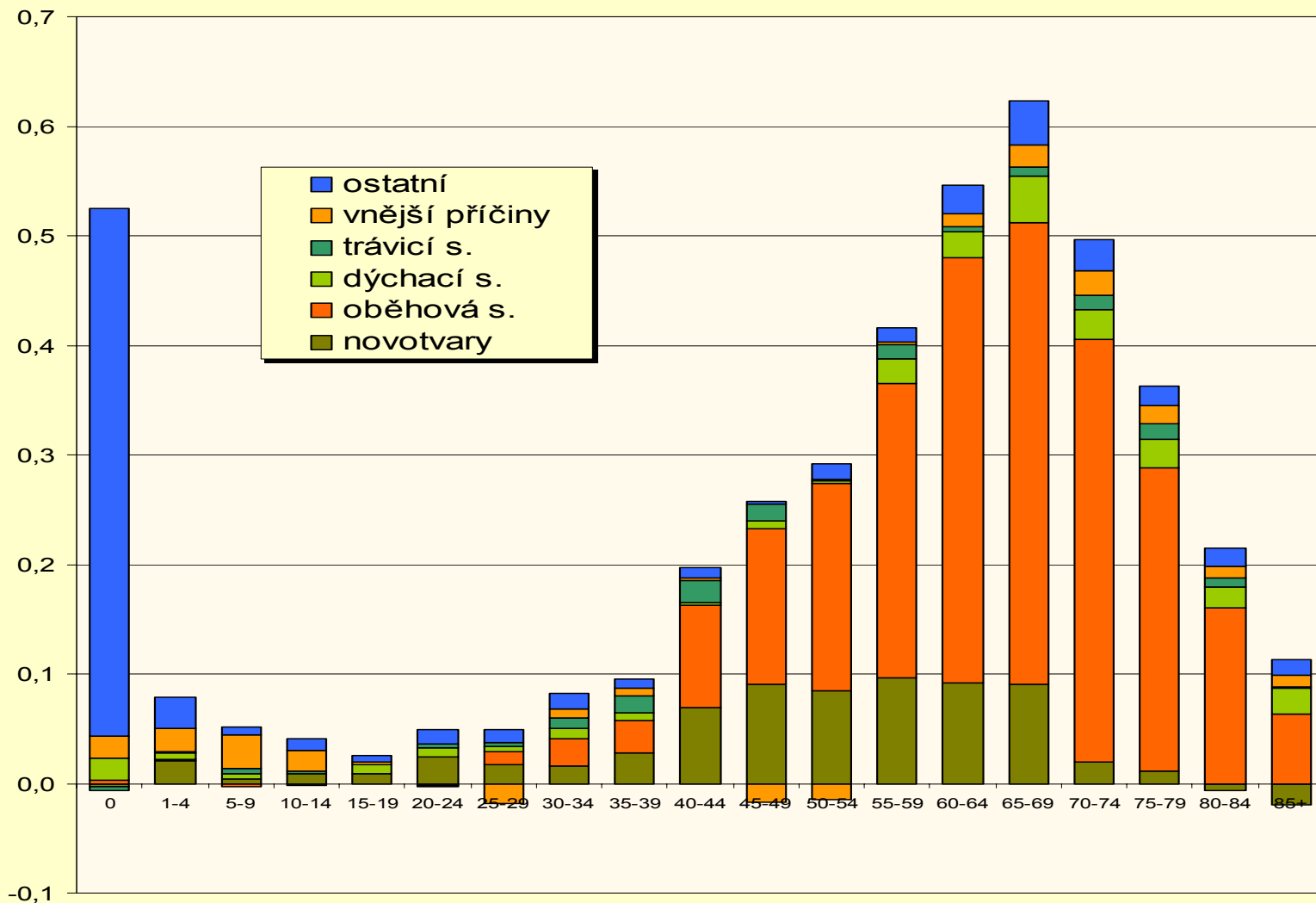
Příspěvky věkových skupin... (1989-2004), ženy

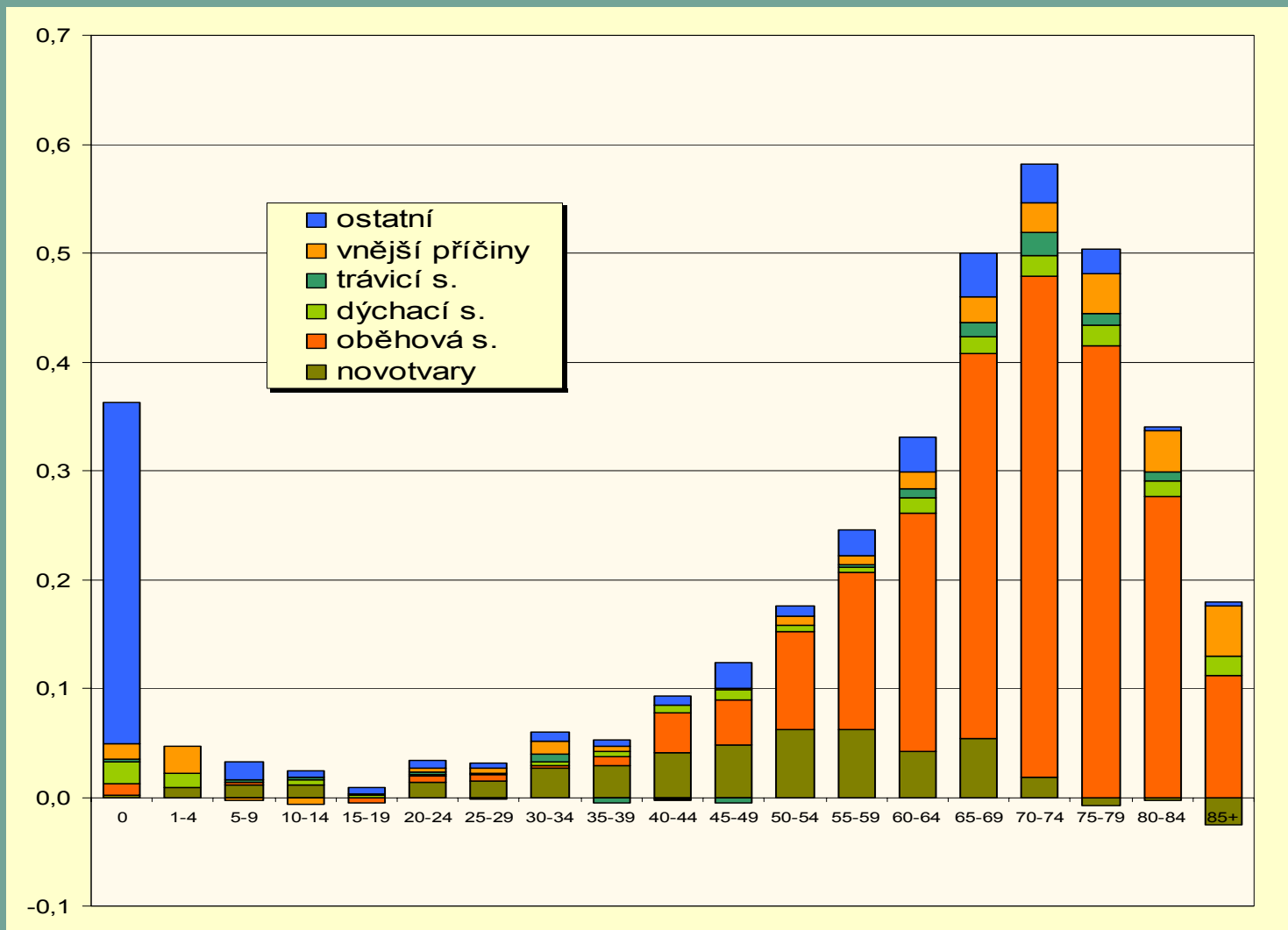
K růstu naděje dožití došlo především díky poklesu intenzity úmrtnosti ve vyšším věku, věkové kategorie 65-84 let přispěla k růstu naděje dožití při narození více jak 50 %.

Rozdíl 3,65 let

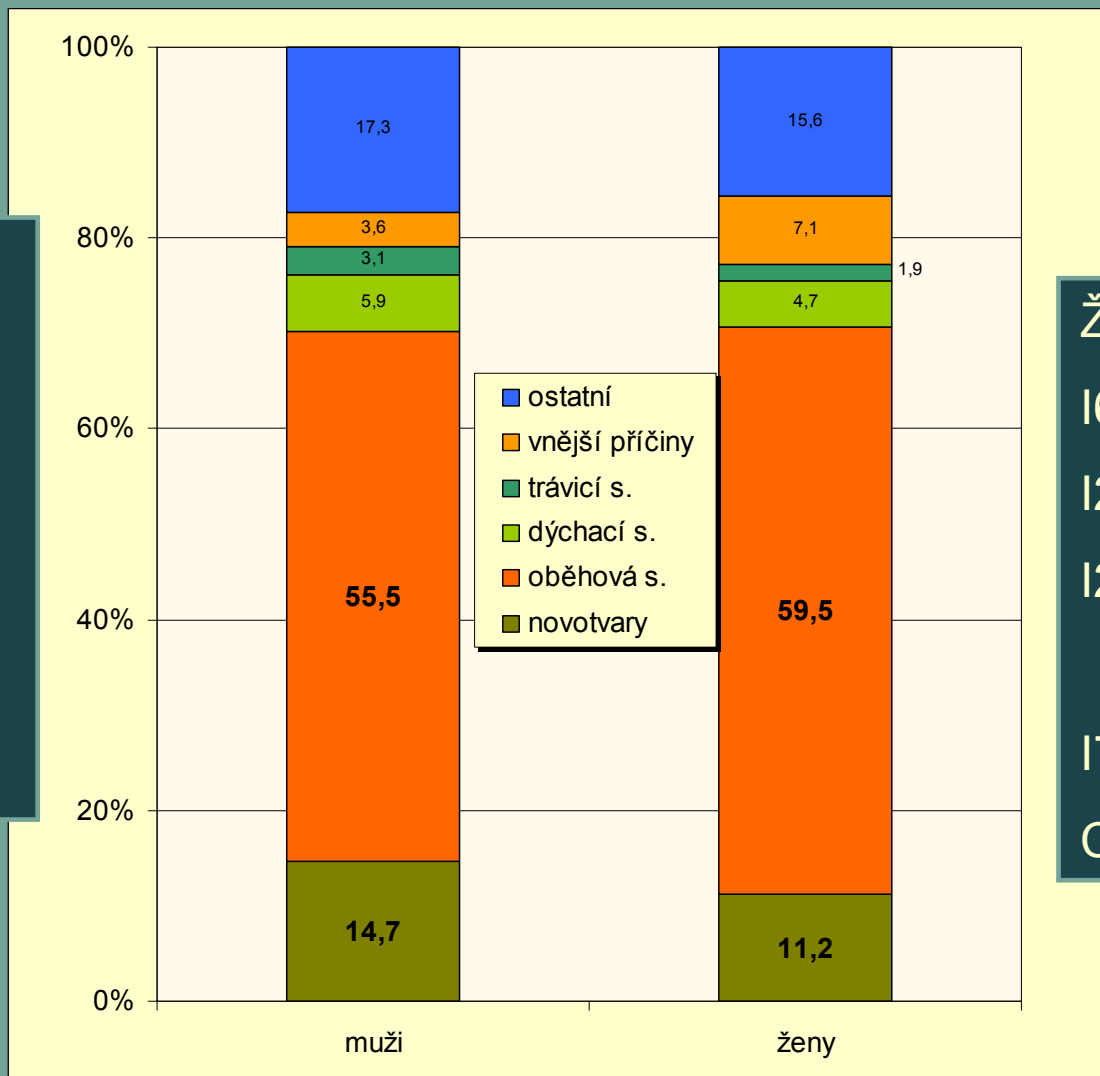
Příspěvky věkových skupin a příčin úmrtí..., 1989 – 2004, muži

Příspěvky věkových skupin a příčin úmrtí..., 1989 -2004, ženy

Příspěvky vybraných příčin úmrtí..., 1989-2004

Muži

I21-I23 31 %

I60-I69 18 %

I20, I24-25 9 %

C33-C34 8 %

I70 -3,4 %

Ženy

I60-I69 28 %

I21-I23 21 %

I20, I24-25 12 %

I70 -3,7 %

C33-C34 -2,0 %

Děkuji za pozornost

Česko, 2006

Naděje dožití při narození

✦ muži 73,4 let

✦ ženy 79,7 let

Kojenecká úmrtnost 3,3 ‰